

János evangéliumának 14-16 fejezetei Jézus búcsúbeszédét tartalmazza. Nem véletlen, hogy a fenti perikópák gyakran kerülnek felolvasásra a Szentmise Evangéliumi szakaszában, amelyet rendre állva hallgatunk meg kisgyerekkorunk óta. Olyannyira gyakran, hogy szinte kívülről tudjuk már ezeket a kijelentéseket, mert beleégtek a szívünkbe, az elménkbe: „Én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem jut az Atyához, csak énáltalam. Ha ismernétek engem, Atyámat is ismernétek. Mostantól fogva azonban ismeritek és látjátok Őt!” Aztán Fülöp közbeszólása: „Mutasd meg nekünk az Atyát!”

Jézus a búcsúbeszéd fejezeteiben egész földi tanításának summázatát adja. Dogmatikailag fogalmazva itt jelenti ki a tanítványoknak az Atya és a Fiú egylényegűségét. Hangjából szemrehányás érződik ki: Már oly régóta veletek vagyok, és nem ismeresz engem, Fülöp? Aki engem lát, látja az Atyát is.” Majd később másként fogalmazva: „Higgyétek, hogy én az atyában vagyok, és az Atya énbennem.” Azaz, ha nehéz is ezt felfogni, megérteni, tudatba integrálni, logikailag bebizonyítani és heurisztikusan felismerni, „legalább a tetteimért higgyetek”. Aztán még erre is ráerősít: „Aki bennem hisz, ugyanazokat a tetteket fogja végbevinni, amiket és magam cselekszem, sőt nagyobbakat is fog tenni azoknál, mert én az Atyához megyek”. Azaz nem passzív hitet vár el: elhiszem a csodát, de aktívat kíván: ti is vigyetek végbe hasonlóan nagy tetteket, akár nagyobbakat is azoknál, amiket nálam láttatok.

Lehetséges ez? Nyilván igen, de itt véget ér az idézett szövegrész, amely a Vigasztaló, az igazság Lelkének elküldésével folytatódik. De még ennél is többről van szó, amit a 18-21 versekben ismerhetünk meg: „Azon a napon megtudjátok, hogy én az Atyában vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek.” Tehát nemcsak az Atya és a Fiú egylényegű, de ebbe a szentháromságos közösségbe az ember is bekapcsolódhat. Hogyan? A szeretetparancs teljesítése által: „Aki ismeri és megtartja parancsaimat, az szeret engem. Aki pedig szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja”

A 15. fejezet a szőlőtő – szőlővessző hasonlattal tovább erősíti a dogmatikai igazságot: az ember részese lehet az Isten életének, de ennem morális követelményei vannak: a gyümölcstermés kötelezettsége. Jézus parancsoló módban is megfogalmazza ezt: „Ez az én parancsom, szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket! (Mintaetika). Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért.”

Babits Mihály „Psychoanalysis christiana” c. versében ennek az Isten és Ember egymásban levésének dogmatikai és morális vonatkozásait elemezgeti. Érdeemes a teljes verset elolvasni, itt csak néhány versszakot idézünk:

Úgyis csak az Úr lát mindenki szemével,
s hamit temagadból szégyenkezve nézel,
tudd meg, lelkem, s borzadj, mert szemeden által
az Isten is nézi, az Isten is látja!

Krisztus urunk, segíts meg!

Óh jaj, hova bujhatsz, te magadnak-réme,
amikor magad vagy az Itélő kéme?!
Strucc-mód fur a percek vak fővenye alá
balga fejünk, - s így ér a félig-kész Halál,
s akkor mivé leszünk mi?

Gyónatlan és vakon, az évek szennyével
löknek egy szemétre a hibás cseréppel,
melynek nincs csörgője, s íze mindörökre
elrontva, mosatlan hull vissza a rögbe.

Krisztus urunk, segíts meg!

Ki farag valaha bennünket egészre,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dülő,
legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró?

Szenvedésre lettünk mi.

Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:

Óh hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya
beállítson majdan szobros csarnokába.

Krisztus urunk, segíts meg!